

KANSEN GEVEN KANSEN GRIJPEN

VOOR IEDEREEN
EEN BAAN DIE PAST

PvdA TWEEDE-KAMERFRACTIE

Voorwoord

Als er iets centraal staat in de lange geschiedenis van de sociaaldemocratie dan is het wel kansen bieden aan kwetsbaren en de “verheffing” door middel van arbeid. Ook nu, in 2010, is die rode draad nog gloeiend actueel. Of het nu gaat om jong gehandicapten, om mensen die werken in sociale werkplaatsen, om bijstandsgerechtigden of om anderen rond het sociaal minimum: dagelijks blijkt ons dat deze mensen in de praktijk van alle dag onvoldoende serieus genomen worden. Het nieuwe kabinet vraagt van mensen in de bijstand een tegenprestatie zonder dat daar een vorm van beloning tegenover staat. Het tegendeel is het geval, het kabinet verlaagt de bijstand. Bovendien is het nieuwe kabinet van plan om mensen kansen te ontnemen, het kabinet bezuinigt fors op het steuntje in de rug dat mensen met arbeidsbeperkingen nodig hebben om te kunnen functioneren op de arbeidsmarkt. Veel mensen komen hierdoor langs de kant de staan. Ook wil dit kabinet mensen langdurig onder het minimumloon laten werken en ontnemt ze mensen hiermee de kans om geheel uit de uitkering te kunnen komen. Het kabinet haalt hiermee de bodem uit het loongebouw, dit heeft voor veel meer inkomensgroepen gevolgen dan alleen voor uitkeringsgerechtigden. Het kabinet verheft de concurrentie voor mensen die werken in laaggeschoolde beroepen, mensen die bv. als brugwachter of in distributiebedrijven werken. Terwijl de hogere inkomensgroepen gaan profiteren van de krappere arbeidsmarkt, moeten anderen de klappen gaan opvangen.

Als ware sociaaldemocraten zijn PvdA’ers er faliekant op tegen om mensen te laten verkommeren in uitkeringsafhankelijkheid. Stimuleren, kansen bieden, mogelijkheden scheppen om mee te doen op de arbeidsmarkt, en daarmee aan de samenleving: dat vraagt om een scherpe blik op wat mensen kunnen.

Dit fractieplan kan bovendien niet los gezien worden van de bredere politieke context. Het bevorderen van deelname aan de arbeidsmarkt heeft voor de Partij van de Arbeid topprioriteit. Aan het werk zijn is immers goed voor de arbeidsmarkt én goed voor mensen zelf. Met het verbeteren van de instroom naar de arbeidsmarkt van onderop komt ook de arbeidsmarkt in zijn geheel in beweging. Meer mensen kunnen daarmee het optimale uit zichzelf halen. Die extra dynamiek draagt wezenlijk bij aan een samenleving die – letterlijk en figuurlijk- werkt.

Zo’n samenleving ontstaat niet zomaar vanzelf en van vandaag op morgen. Deze toekomstvisie vraagt behalve het juiste overheidsbeleid ook een mentaliteitsverandering in de samenleving. Het vraagt van werkgevers dat ze mensen uit kwetsbare groepen, zoals bijstandsgerechtigden, jong gehandicapten en WSW’ers, beoordelen op wat ze kunnen presteren. En het vraagt van aanstaande collega’s de bereidheid om volwaardig samen te werken. Met hun medewerking is het mogelijk werkgelegenheid te creëren voor vele tienduizenden mensen.

In 2008 heeft de PvdA-fractie in de Tweede Kamer “Kansen geven, kansen grijpen” gemaakt. Dit plan is hiervan een update, de tijd heeft hierna nl. niet stilgestaan, er is een nWajong ingevoerd waarin we al een deel van onze idealen hebben verwezenlijkt. De nWajong stimuleert mensen om aan het werk te gaan, de nadruk ligt op wat mensen wel kunnen. De hoogte van de uitkering is niet aangetast. In onze plannen krijgen de mensen wel de ondersteuning die ze nodig hebben om zich te kunnen redden op de arbeidsmarkt. De inzet van deze mensen op de arbeidsmarkt willen wij fatsoenlijk belonen met een normaal salaris, zodat ze uit de uitkering komen en de onderkant van het loongebouw niet onnodig verder onder druk komt te staan. Wij willen mensen een aantrekkelijk alternatief bieden. Met dit plan in onze hand willen wij de komende maanden met alle betrokkenen gaan praten. Wij hopen dat we met veel betrokkenen in gesprek komen om zo gezamenlijk het doel te realiseren om zoveel mogelijk mensen met arbeidsbeperkingen aan een passende baan te helpen. Uiteraard staan wij open voor suggesties. Ons plan ‘Kansen geven, kansen grijpen’ is het alternatief voor de plannen van dit kabinet.

Er is een keuze.

De Tweede Kamerfractie van de Partij van de Arbeid, december 2010

Job Cohen – Fractievoorzitter

Mariëtte Hamer – Kamerlid

Hans Spekman – Kamerlid

Roos Vermeij - Kamerlid

De missie van de Partij van de Arbeid

Arbeid is de kerntaak van de sociaaldemocratie. De PvdA en haar voorgangers streven van oudsher naar volledige werkgelegenheid.

Werk is niet voor iedereen even makkelijk te vinden. Mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt zijn bijvoorbeeld niet-werknemers die afhankelijk zijn de sociale zekerheid. Daarbij gaat het om regelingen als de Wajong, de Wet Werk en Bijstand en de Wet Sociale Werkvoorziening. De samenleving heeft niet alleen een grote verantwoordelijkheid voor inkomensbescherming, maar ook om deze mensen de kans te geven hun talenten te ontplooiën op de arbeidsmarkt.

De Partij van de Arbeid heeft de overtuiging dat ieder mens het verdient om mee te kunnen doen in de samenleving. Solidariteit is immers niet: mensen wegstoppen in een uitkering. Solidariteit is: mensen laten meedoen in de samenleving. De kracht en kwaliteit van de samenleving worden bepaald door onderlinge betrokkenheid. Niet “ieder voor zich” maar “oog voor elkaar”.

In de praktijk blijkt het nog vaak lastig om vanuit een afhankelijke positie (weer) aansluiting te vinden op de arbeidsmarkt. Dat belemmert ontplooiing en benutting van talent. De PvdA zet zich ervoor in het zo normaal mogelijk te maken dat werkgevers mensen met een kwetsbare positie, zoals gehandicapten, in dienst nemen. De overheid kan daarbij een belangrijke rol als katalysator vervullen. De overheid kan mensen die niet automatisch een sterke positie hebben op de arbeidsmarkt ondersteunen. Met de juiste scholing. Met loonkostensubsidies. Met extra begeleiding. Met werkplekaanpassingen. Het is vervolgens aan werkgevers om werk aan te bieden. En aan collega's om samen te werken. De overheid kan iedereen motiveren om het goede te doen.

Door de juiste prikkels te leggen. Door het inkomen te beschermen van wie niet kan meekomen. Door de inzet te belonen van degene die zijn of haar talent wil ontwikkelen en benutten.

De PvdA-fractie in de Tweede Kamer schetst in deze notitie de contouren voor één regeling voor mensen die een steun in de rug nodig hebben op de arbeidsmarkt. Mensen die zonder extra ondersteuning volledig afhankelijk blijven van een uitkering, krijgen kansen geboden. Zij zouden deze kansen vervolgens moeten willen grijpen. Geen recht kan namelijk bestaan, waar plicht ontbreekt. Solidariteit is iets van mensen. Dat doen wij voor elkaar. Daarom de titel van dit stuk: “Kansen geven, kansen grijpen”.

Eén regeling voor mensen die ondersteuning nodig hebben

Deze regeling voor werk en inkomen zoals de PvdA-fractie die idealiter voor zich ziet, is gestoeld op een aantal principes. Werk voor iedereen die kan werken. Talenten helpen ontplooiën, waar nodig met scholing. Gehandicapten op de werkvloer als de gewoonste zaak van de wereld. De arbeidsmarkt toegankelijk voor alle mensen met een kwetsbare positie. En iedereen die niet zelfstandig in zijn inkomen kan voorzien, kan vertrouwen op een goed vangnet. De PvdA voegt in feite de Wajong, de WSW en de WWB samen tot een regeling. De uitvoering van deze regeling willen wij in handen leggen van gemeentes, omdat gemeentes hebben laten zien door ze verantwoordelijk te maken voor een regeling (WWB), mensen sneller aan het werk hebben geholpen.

Voor gehandicapten in de bijstand, is deze regeling een verbetering.¹ Om te beginnen krijgen zij vanwege hun status als “arbeidsgehandicapte” ondersteuning van de gemeente om mee te kunnen doen in de samenleving, bij voorkeur via werk. En als zij daar om een of andere reden niet toe in staat zijn, kunnen zij rekenen op een uitkering van 75% van het minimumloon. Dat is even hoog als de huidige Wajong. Voor gehandicapten die nu afhankelijk zijn van de bijstand is dat een financiële verbetering. Wel gaat een partnertoets gelden voor degene die minder dan 60% duurzaam arbeidsongeschikt is en voor degene die na hun 27ste instromen. De huidige Wajongers worden hiervan ontzien. De regeling kent geen vermogenstoets.

De ondersteuning van gemeenten aan arbeidsgehandicapten om te kunnen werken is niet vrijblijvend. Arbeidsgehandicapten kunnen het recht op ondersteuning opeisen, ongeacht de leeftijd waarop zij gehandicapt zijn geraakt. Dat afdwingbare recht versterkt hun positie. In ruil voor dit afdwingbare recht wordt van arbeidsgehandicapten verlangd dat zij naar vermogen meedoen in de samenleving, op een manier die past bij de mogelijkheden en de beperkingen die iemand heeft. Zo zijn rechten en plichten met elkaar in evenwicht.

Voor de mensen die niet arbeidsgehandicapt zijn, blijven dezelfde regels gelden als in de Wet werk en bijstand.

Het onderscheid tussen arbeidsgehandicapten en niet-arbeidsgehandicapten is straks van groot belang. Arbeidsgehandicapten zijn mensen die vanwege een functionele beperking op korte termijn niet in staat zijn zelfstandig, zonder intensieve begeleiding, te werken in een reguliere omgeving. Het gaat om de groep die zowel Wajong'ers als mensen voor de sociale werkvoorziening is bedoeld. Of voor meerderjarige jongeren die tijdens de eerste zes maanden van hun studie gehandicapt raken, of op een ander moment vóór of na hun studie, als ze nog niet zijn begonnen op de arbeidsmarkt.

Een onafhankelijke instantie (UWV) beoordeelt of iemand arbeidsgehandicapt is. Deze beoordeling wordt uitgevoerd door een verzekeringsarts en een arbeidsdeskundige van het UWV. De beoordeling vindt op zijn vroegst plaats rond de 18^e verjaardag. De ondersteuning die iemand nodig heeft om mee te doen in de samenleving staat centraal.

Het is uiteraard niet de bedoeling dat beoordelingen onnodig worden uitgevoerd. Als bijvoorbeeld voor AWBZ-zorg al eens is vastgesteld dat iemand het syndroom van Down

¹ Dit geldt niet voor zzp'ers die in de bijstand belanden, omdat de PvdA de zzp'ers verplicht wil verzekeren tegen arbeidsongeschiktheid.

heeft met allerlei bijkomende beperkingen, dan het ligt het voor de hand dat deze persoon ook arbeidsgehandicapte is. Hoe meer de samenhang ontstaat tussen de diverse beoordelingen en indicaties die de overheid verricht, hoe beter. Om meer integraal beleid te kunnen voeren, stelt de PvdA voor om onderdelen van de AWBZ naar de gemeenten over te laten gaan. Zo kunnen de gemeenten hulp en voorzieningen bij elkaar brengen om zoveel mogelijk mensen volwaardig te laten participeren. Uitgangspunt daarbij is wat mensen wel kunnen, rekening houdend met wat ze niet kunnen. Veel arbeidsgehandicapten moeten aanspraak doen op verschillende regelingen (WAJONG, WSW, AWBZ, WMO) om te kunnen participeren. De PvdA zet zich in om deze regelingen en de daarbij behorende indicatiestellingen zo snel mogelijk te stroomlijnen. Er moet één loket en indicatiestelling komen, zodat er voor deze mensen eenduidigheid en duidelijkheid komt.

Natuurlijk zal dat niet van de ene op de andere dag worden gerealiseerd. Maar ons doel is duidelijk: iedereen de mogelijkheid geven mee te doen in de samenleving.

Om werkgevers, en arbeidsgehandicapten de juiste ondersteuning te geven, is maatwerk van groot belang. Gemeenten kunnen dat maatwerk leveren als spil in de regionale arbeidsmarkt, mits zij goed samenwerken met werkgevers, vakbonden, het UWV Werkbedrijf en private bemiddelaars. Gemeenten worden eindverantwoordelijk. De uitvoering van de Wajong verschuift daarmee van UWV Werkbedrijf naar gemeenten. De verantwoordelijkheid voor de Wajong, de sociale werkvoorziening en de Wet werk en bijstand komt daarmee in een hand te liggen. Dat maakt het mogelijk betere ondersteuning te bieden en de samenhang tussen deze regelingen optimaal te benutten. Gemeentes werken nu al veelal samen in een van de dertig Werkplein +, deze werkwijze kan juist ook deze doelgroep voordelen opleveren.

Gemeenten krijgen ook een financiële verantwoordelijkheid voor de uitvoering van één regeling. Deze verantwoordelijkheid wordt in tweeën geknipt. Het eerste deel omvat de mensen die niet arbeidsgehandicapt zijn. Voor dat gedeelte blijft de financieringssystematiek van de Wet werk en bijstand en Wij gelden. Het tweede deel van de regeling is bedoeld voor arbeidsgehandicapten. Voor dat tweede gedeelte komt er een nieuwe financieringssystematiek, die gemeenten beloont wanneer arbeidsgehandicapten meedoen in de samenleving. De kortste weg naar een vast contract bij een reguliere werkgever is hierbij het uitgangspunt.

Belangrijker nog dan de financieringssystematiek is de inzet van werkgevers en alle andere betrokkenen, zoals (toekomstige) collega's. Voor de mensen die een beroep doen op de regeling, zal het lonen om zo normaal mogelijk te werken, om talent te ontwikkelen en tot ontplooiing te brengen. Voor werkgevers wordt de regeling zo vormgegeven, dat het financieel niet zal uitmaken of werk wordt uitgevoerd door een arbeidsgehandicapte, die minder productief is of extra begeleiding nodig heeft, of door een "normale" werknemer. Het verschil in productiviteit wordt gecompenseerd met een loonkostensubsidie. De extra en maatwerkbegeleiding kan worden gegeven door jobcoaches. Papierwerk wordt de werkgevers uit handen genomen. Voor werkgevers gaan ook plichten gelden, zodat zij ook bijdragen aan gelijke kansen en solidariteit.

Contouren voor arbeidsgehandicapten

Arbeidsgehandicapten moeten zich optimaal kunnen ontwikkelen om mee te kunnen doen op de arbeidsmarkt in een omgeving die zo gewoon mogelijk is. Vanwege hun beperkingen is dat voor arbeidsgehandicapten lastiger dan voor andere mensen. Zij verdienen daarom niet alleen goede hulp om mee te doen in de samenleving, maar ook goede inkomensbescherming wanneer zij om een of andere reden niet kunnen werken. Dit betekent dat voor arbeidsgehandicapten geen vermogenstoets geldt en geldt voor een gedeelte een partnertoets. De regeling die de PvdA nastreeft voor arbeidsgehandicapten is gebaseerd op de volgende uitgangspunten.

Arbeidsgehandicapten krijgen een afdwingbaar recht op participatie: de gemeente wordt verplicht hun een passend aanbod te doen. Deze verplichting wordt opgenomen in een gemeentelijke verordening. Gemeenten krijgen in hun participatieaanbod de mogelijkheid om in te spelen op specifieke lokale omstandigheden, zoals de aanwezigheid van gehandicapteninstellingen en de aard van de lokale bedrijvigheid. Gemeenten krijgen ook een financieel risico, dat hen motiveert om zo veel mogelijk arbeidsgehandicapten een aanbod te doen voor werk of andere activiteiten.

Gemeentes en UWV Werkbedrijf werken nu al nauw samen op de werkpleinen om arbeidsgehandicapten te ondersteunen. Het UWV Werkbedrijf heeft in de afgelopen jaren ook kennis opgebouwd over de begeleiding van jongeren met handicaps naar de arbeidsmarkt, en over de samenhang tussen onderwijs-, zorg- en overige voorzieningen waar jongeren met een handicap gebruik van maken. Gemeentes kunnen personeel van het UWV Werkbedrijf overnemen om de opgedane kennis en ervaring van het UWV Werkbedrijf in te bedden in de gemeentelijke organisatie. Gemeentes kunnen in de dertig werkplein + vestigingen de meer specialistische diensten aanbieden.

Gemeenten zijn de spil in het regionale netwerk van scholen, het UWV Werkbedrijf en lokale werkgevers. Dit netwerk is van groot belang om voldoende stage- en arbeidsplaatsen te genereren voor gehandicapten. De gemeente kan dat niet alleen. De bijdrage van werkgevers is onontbeerlijk. Daarom wil de PvdA dat bij aanbestedingen van de overheid (rijk en gemeenten) de voorwaarde wordt dat 5% van de aannamesom ingezet moet worden om langdurig werkzoekenden en/of arbeidsgehandicapten aan het werk te helpen. Om werkgevers te stimuleren mensen met een arbeidsbeperking daadwerkelijk aan te nemen, wordt een verplicht quotum geïntroduceerd voor middelgrote en grote bedrijven voor het in dienst hebben van arbeidsgehandicapten. De boete bedraagt 5000 euro per arbeidsgehandicapte die een bedrijf te weinig in dienst heeft.²

Middelgrote bedrijven kunnen ook aan de quotum verplichting voldoen die bepaalde werkzaamheden uitbesteden aan sociale ondernemingen, die voor het overgrote deel werken met mensen met beperkingen.

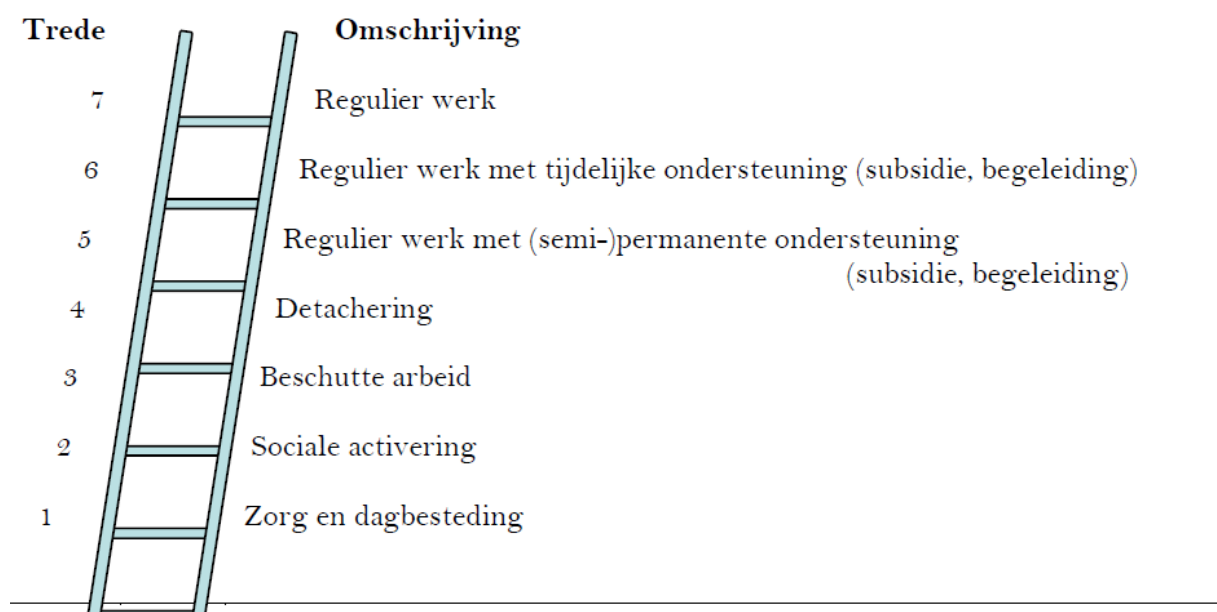
Zodra een arbeidsgehandicapte bij de gemeente aanklopt om te gaan werken, is het aan de gemeente om daarvoor een passend aanbod te doen. Dat vraagt om slim beleid een goede uitvoering. De inbreng van cliënten is daarbij van groot belang, zowel op individueel niveau als op collectief niveau, via cliëntenraden. Die cliëntenraden behartigen binnen de gemeente de belangen van mensen die een beroep doen op de regeling voor mensen met beperkingen. Zo ontstaat tegenover het lokale bestuur een tegenmacht om rekening mee te houden. In de

² De verwachte besparing op de uitkeringslasten is 0,2 mld., terwijl tevens 0,2 mld. boete-inkomsten worden verwacht.

cliëntenraden kunnen zowel cliënten plaatsnemen als hun vertegenwoordigers, zoals gehandicaptenorganisaties. Om hun rol goed te kunnen uitvoeren, moeten de cliëntenraden kunnen rekenen op ambtelijke en secretariële ondersteuning vanuit de gemeente.

Participatieladder

Een centraal element is de participatieladder voor arbeidsgehandicapten. De hoogste trede op deze ladder is normaal werken bij een reguliere werkgever. Het doel is dat arbeidsgehandicapten zo hoog mogelijk op deze ladder participeren. Voor iedereen die niet op de bovenste trede van de ladder terecht kan, moet begeleiding zo veel mogelijk erop gericht zijn om op te kunnen klimmen. “Zo veel mogelijk” betekent overigens ook dat we accepteren dat niet iedereen de hoogste trede zal halen, maar bijvoorbeeld permanent op de trede “beschutte arbeid” blijft werken.

Arbeidsgehandicapten krijgen een financiële stimulans om op te klimmen op de participatieladder. Het inkomen neemt toe naar mate iemand hoger op de ladder komt. Op trede 1 en 2 is het inkomen gelijk aan de uitkeringshoogte. Op trede 3 verdient iemand in beginsel het minimumloon. Wanneer iemand langdurig op deze trede blijft werken, zonder dat verder omhoog klimmen mogelijk is, kan het inkomen worden verhoogd tot max. 110% minimumloon met pensioenopbouw. Het inkomen op trede 4 gaat uit van maatwerk, variërend van minimumloon tot het CAO-loon bij het inlenende bedrijf. Op treden 5, 6 en 7 is het inkomen gelijk aan het CAO-loon van de werkgever.

Het principe dat het inkomen toeneemt naar mate iemand dichterbij regulier werk zit, is een ideaalbeeld voor de toekomst. De werkelijkheid van de arbeidsgehandicapten die nu werken bij sociaal werkbedrijven of een reguliere werkgever, is soms een andere. De overgang naar het ideaalbeeld betekent dat mensen erop vooruit moeten gaan, niet het omgekeerde. Daarom verandert de PvdA niets aan de huidige praktijk met betrekking tot arbeidsvoorwaarden van de mensen die nu werken voor de sociale werkvoorziening. Ook veranderen we niets aan de manier waarop deze mensen voor de sociale werkvoorziening worden geïndiceerd, ook niet voor de mensen die in 1998 zijn uitgezonderd van toekomstige herindicaties.

Werkgevers

Voor werkgevers zou het niet mogen uitmaken of zij werk laten verrichten door een arbeidsgehandicapte of door iemand die dat niet is. Het zou niet meer mogen kosten en het zou niet mogen leiden tot tijdverlies aan paperassen of begeleiding. Als dit gegarandeerd wordt, vormen arbeidsgehandicapten een aantrekkelijke bron van nieuw personeel. De PvdA wil dit mogelijk maken.

Arbeidsgehandicapten hebben vanwege hun beperkingen per definitie extra ondersteuning nodig in de vorm van begeleiding of subsidie om op een normale arbeidsplaats te kunnen werken. Die begeleiding kan worden gegeven door jobcoaches, betaald door de gemeente (of door een organisatie die in opdracht van de gemeente werkt).

Als een arbeidsgehandicapte minder productief is dan een “gewone” werknemer, hoort de werkgever een compensatie te krijgen voor dit verschil in de vorm van een loonkostensubsidie. De hoogte van deze subsidie moet objectief worden bepaald, aan de hand van duidelijk criteria. Een arbeidsdeskundige kan deze bepaling uitvoeren. Deze loonwaardebepaling dient niet alleen informatie te geven over de noodzakelijke hoogte van de subsidie, maar ook een helder overzicht van wat de arbeidsgehandicapte wel en niet kan, de behoefte aan verdere ondersteuning, verwachtingen en mogelijkheden voor de arbeidsgehandicapte om zich in de functie te ontwikkelen. De loonwaardebepaling kan periodiek worden herhaald. Dit is wenselijk, want de arbeidsgehandicapte kan vaardiger worden, maar de beperkingen als gevolg van de handicap kunnen ook toenemen. Dat kan aanpassing van de subsidie noodzakelijk maken.

Met deze extra ondersteuning en begeleiding worden arbeidsgehandicapten aantrekkelijker voor werkgevers.

Het participatieaanbod dat gemeenten doen aan arbeidsgehandicapten dient passend te zijn. Wanneer iemand een passend aanbod weigert, kan dat tot gevolg hebben dat een maatregel of sanctie wordt opgelegd.

Dit kan ook gebeuren als iemand afspraken over het volgen van scholing, re-integratie of werk willens en wetens niet nakomt. Een sanctie kan dan de vorm hebben van tijdelijke verlaging van de uitkering, maar ook van opschorting van de vrijstelling van vermogens- en/of partnertoets en in het uiterste geval stopzetting van de uitkering. Vanzelfsprekend mag zo'n sanctie niet lichtzinnig worden opgelegd.

Bij onenigheid over de passendheid van het aanbod moet er een klachtenregeling beschikbaar zijn, met mogelijkheden voor bezwaar en beroep en met een billijkheidstoets. Een toegankelijke klachtenregeling is onontbeerlijk om een goede rechtspositie te kunnen garanderen. Cliëntenraden kunnen een belangrijke rol vervullen bij de uitwerking van het begrip “passend aanbod” en bij de opstelling en naleving van de klachtenregeling.

Noodzakelijke voorwaarden

Scholing als voorbereiding op toetreding tot de arbeidsmarkt

De hoofdroute voor het verkrijgen van goede uitgangssituatie op de arbeidsmarkt verloopt via het regulier dagonderwijs. Dat bestaat uit basis- en voortgezet, gevolgd door beroeps- en/of wetenschappelijk onderwijs. In beginsel biedt deze trits de mogelijkheid om talent optimaal tot ontwikkeling te brengen en op de arbeidsmarkt te benutten.

Veel gehandicapte jongeren hebben ervaren dat de aansluiting tot onderwijs en arbeidsmarkt nog verre van soepel verloopt. De SER heeft in het advies “Meedoen zonder beperkingen” (2007) veel goede suggesties gedaan om deze aansluiting te verbeteren, onder andere door het wegnemen van institutionele belemmeringen en perverse prikkels, reservering van extra middelen voor onderwijsinstellingen die zich richten op gehandicapten en scholing op maat. De voorbereiding op de arbeidsmarkt hoort een centrale positie in te nemen, ook in het speciaal onderwijs. Een goede aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt kan uitkeringsafhankelijkheid helpen voorkomen. Daar is niet alleen de samenleving bij gebaat, maar vooral ook de leerling die naar school gaat in het speciaal onderwijs. Het vorige kabinet, waar de PvdA onderdeel van uitmaakte had naar aanleiding van het SER-advies besloten extra geld uit te trekken voor het speciaal onderwijs. Het kabinet Rutte heeft hier een streep doorgehaald.

Natuurlijk valt er nog veel meer te zeggen over het belang van speciaal onderwijs voor de kansen van gehandicapten op de arbeidsmarkt. Bijvoorbeeld over de samenwerking tussen gemeenten en onderwijsinstellingen om leerlingen na afronding van hun opleiding direct naar werk te begeleiden.

Hoe beter de aansluiting tussen speciaal onderwijs en arbeidsmarkt, des te minder mensen afhankelijk zijn van een uitkering. Om recht te doen aan het speciaal onderwijs en de leerlingen die daar gebruik van maken, is een afzonderlijke notitie gerechtvaardigd.